

JOUW WEGWIJZER NAAR OVERHEIDSOPDRACHTEN IN BELGIË

Kleine gids voor grote zaken:
Hoe pak je het aan?

APeXPRO

expert in procurement

Jouw wegwijzer naar overheidsopdrachten in België

Kleine gids voor grote zaken

Hoe pak je het aan?

Anja Palmaerts

Schrijver: Anja Palmaerts
Coverontwerp: Out of Site
ISBN: 9789403742946
© Anja Palmaerts

Inhoud

1	Inleiding	8
2	Wat is de wet overheidsopdrachten en wanneer is ze van toepassing?	9
2.1	Wat is een overheidsopdracht?	9
2.2	Waaruit bestaat de Wetgeving Overheidsopdrachten	9
2.3	Wanneer is welke Wet of KB van toepassing	10
2.4	Waaruit bestaat de wetgeving defensie en veiligheidsgebied?	11
2.5	Waaruit bestaat de wetgeving voor concessieopdrachten?	11
2.6	Domeinconcessie	12
2.7	De Wet Rechtsbescherming	13
2.8	Andere wetten die ook invloed uitoefenen.	13
2.9	Uitsluitingen.	14
3	Wie zijn die 'overheden' op wie de wetgeving overheidsopdrachten van toepassing is?	15
3.1	Klassieke sector	15
3.2	De speciale sector	16
3.3	Persoon die geniet van bijzondere of exclusieve rechten	17
3.4	Basisprincipes van de Wetgeving Overheidsopdrachten	18
3.4.1	Gelijkheids-, niet-discriminatie, transparantie en proportionaliteitsbeginsel	18
3.4.2	Omzeilen toepassingsgebied en kunstmatig beperken mededinging.	18
3.4.3	Belangenconflicten	19
3.4.4	Naleving van milieu-, sociaal en arbeidsrecht.	19
3.4.5	Combinaties	20
3.4.6	Forfaitaire grondslag	20
3.4.7	Betaling voor verstrekte en aanvaarde diensten	20
3.4.8	Voorschotten	20
3.4.9	Biedvergoeding.	24
3.4.10	Vertrouwelijkheid	24
3.4.11	Regels betreffende de communicatiemiddelen	25
3.4.12	Elektronische facturering	26
3.4.13	Voorbehouden opdrachten	26
4	Verskillende soorten opdrachten	28
4.1	Opdracht van werken	28
4.1.1	Erkenning van aannemers.	28
4.2	Opdracht van leveringen	30
4.3	Opdracht van diensten	31
4.4	Gemengde opdrachten.	31
4.5	CPV-nomenclatuur	31
5	Overheidsopdrachten van beperkte waarde of de aanvaarde factuur	33
6	Overheidsopdrachten tot aanstelling van een advocaat	34
7	Sociale diensten en andere specifieke diensten	35
8	De waarde van de opdracht.	36
9	Wat zijn drempelbedragen die de procedure bepalen?	37

10 De indieningstermijnen	39
11 Welke soorten plaatsingsprocedures bestaan er?	41
11.1 Eén fase of twee fasen?	41
11.2 Mag men over de offertes onderhandelen?	42
11.3 Mag het aantal kandidaten beperkt worden?	42
11.4 Openbare procedure (art. 36 Wet)	43
11.5 Niet-openbare procedure (art. 37 Wet)	44
11.6 Mededingingsprocedure met onderhandeling (art. 38 Wet)	45
11.7 Concurrentiegerichte dialoog (art. 39 Wet)	47
11.8 Innovatiepartnerschap (art. 40 Wet)	50
11.9 Vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking (art. 41 Wet)	52
11.10 Onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking (art. 42 Wet)	53
12 Technieken en instrumenten voor elektronische en samengestelde opdrachten	56
12.1 De raamovereenkomst	56
12.2 Het dynamisch aankoopstelsel	57
12.3 De elektronische veiling	58
12.4 Elektronische catalogi	59
12.5 Prijsvragen	59
12.6 Gecentraliseerde aankoopactiviteiten en aankoopcentrales	60
12.7 Occasionele gezamenlijke opdrachten	61
13 Varianten, opties, gedeelten, verlenging en percelen	62
13.1 Varianten en opties	62
13.2 Vaste en voorwaardelijke gedeelten	63
13.3 Verlenging van overheidsopdrachten	63
13.4 Percelen	63
14 Hoe verloopt een overheidsopdracht	65
14.1 Overzicht	65
14.2 Voorafgaande marktconsultaties	65
14.3 Voorafgaande betrokkenheid van kandidaten of inschrijvers	66
14.4 Opstellen van technische specificaties	67
14.5 Keurmerken	67
14.6 Testverslagen, certificatie en andere bewijsmiddelen	68
14.7 Uit welke elementen bestaat de prijs?	68
14.8 De vooraankondiging	70
14.9 De aankondiging van de opdracht	70
14.10 De aankondiging van de gegunde opdracht	71
14.11 Elektronische beschikbaarheid van opdrachtdocumenten	71
14.12 Kan de indieningsdatum verdaagd worden?	71
14.13 Uitnodiging van de kandidaten	72

15 Hoe een aanvraag tot deelneming en offerte indienen?	73
15.1 In welke taal?	73
15.2 Meerdere offertes per opdracht toegestaan?	73
15.3 Verbintenistermijn	74
16 De kwalitatieve selectie.	75
16.1 Algemene beginselen voor selectie en gunning	75
16.2 Verplichte uitsluitingsgronden	75
16.3 Fiscale en sociale schuld	77
16.4 Facultatieve uitsluitingsgronden	79
16.5 Corrigerende maatregelen	80
16.6 Selectiecriteria	80
16.6.1 Beroepsactiviteit	81
16.6.2 Economische en financiële draagkracht	81
16.6.3 Technische en beroepsbekwaamheid	84
16.7 De impliciete verklaring op erewoord	86
16.8 Het Uniform Europees Aanbestedingsdocument (UEA) en bewijsmiddelen	86
16.9 Wie moet er een UEA invullen	87
16.10 Beroepen op de draagkracht van andere entiteiten	88
16.11 Onderaanneming zonder beroep op draagkracht	88
16.12 Beperking van het aantal kandidaten	89
17 Gunningscriteria	91
18 Onregelmatigheid van offertes of aanvragen tot deelneming	93
18.1 Substantiële onregelmatigheid	93
18.2 Niet-substantiële onregelmatigheid	93
18.3 Procedure bij onregelmatigheden	93
19 Prijsonderzoek.	95
19.1 Vereiste van bevraging in specifieke situaties	96
19.2 Fraudegevoelige sector	97
19.3 Ontbrekende documenten	98
20 Niet-gunning van de opdracht	99
21 Gunning van de opdracht	100
21.1 De gunning bij openbare of niet-openbare procedure	100
21.1.1 Welk formulier gebruiken?	100
21.1.2 Essentiële elementen om te verwerken in de offerte	100
21.1.3 Een samenvattende opmeting of inventaris toevoegen	101
21.1.4 Wat als er in de opdrachtdocumenten fouten en leemten staan?	101
21.1.5 Wanneer moet de indiening en opening van de offertes gebeuren?	102
21.1.6 Verbetering van de offertes	102
21.1.7 Hoe verloopt de gunning van de opdracht?	103
21.1.8 Hoe gebeurt de sluiting van de opdracht?	103

21.2	Hoe verloopt de gunning bij onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking en bij mededingingsprocedure met onderhandeling?	104
21.2.1	Mededingingsprocedure met onderhandeling	104
21.2.2	Onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking	104
21.3	Hoe verloopt de gunning bij concurrentiegerichte dialoog?	105
21.4	De wachtt termijn of 'standstill'	105
21.5	Het selectie- of gunningsverslag	106
21.6	Moet de gunning openbaar gemaakt worden?	107
21.7	Je hebt de overheidsopdracht niet gewonnen, wat nu?	108
21.7.1	Vernietiging	108
21.7.2	Schorsing	108
21.7.3	Schadevergoeding	109
21.7.4	Onverbindendverklaring	109
21.7.5	Alternatieve sancties	110
21.8	Naar welke rechter moet je gaan?	111
22	Hoe de overheidsopdracht uitvoeren	112
22.1	Wat als je werkt met onderaannemers?	112
22.2	Intellectuele rechten	113
22.3	Kan de opdracht gewijzigd worden?	113
22.4	Wat als er gebreken blijken bij de uitvoering van de overheidsopdracht	114
22.5	In welke gevallen kan het contract van overheidsopdracht verbroken worden?	114
23	Borgtocht	115
23.1	Wat is een borgtocht?	115
23.2	Hoe hoog is de borgtocht	115
23.3	Hoe moet de borgtocht gesteld worden	115
23.4	Hoe wordt het bewijs geleverd van de borgtochtstelling?	116
23.5	Binnen welke termijn dient de borgtocht te worden gesteld?	116
23.6	Wanneer kan de aanbesteder zich beroepen op de borgtocht?	117
23.7	Vrijgave borgtocht	118
23.8	e-Procurement	118
24	Overheidsopdrachten en duurzaamheid	119
24.1	Vanwaar komt die duurzaamheid?	119
24.2	Wat is duurzaamheid?	119
24.3	Nog voordelen?	121
24.4	Stappen richting duurzaamheid in jouw onderneming	121
24.5	Conclusie	122
25	Bijlage 1	123

1 Inleiding

Deze compacte gids is jouw wegwijzer naar overheidsopdrachten in België. Hoewel volledigheid niet het doel is, streeft het naar duidelijke uitleg van essentiële termen binnen de wetgeving overheidsopdrachten. De focus ligt op het bieden van een toegankelijke handleiding voor het lezen en reageren op bestekken.

In de gids worden complexe termen vereenvoudigd om de informatie toegankelijk te maken, terwijl niet elk detail uit de Wet of Koninklijke Besluiten wordt behandeld vanwege de omvangrijkheid van de materie.

De wetgeving overheidsopdrachten wijzigt om de haverklap en we hebben dan ook gestreefd tot op het laatste ogenblik alles bij te werken. Einddatum van bijwerking is 31 maart 2024. De volgende wijzigingen staan in de volgende editie!

De inhoud beperkt zich tot de klassieke sector van overheidsopdrachten, en laat de speciale sectoren, concessies, en de Wet Defensie en Veiligheidsgebied buiten beschouwing.

Deze gids dient als een nuttige referentie, vooral voor wie voor het eerst te maken krijgt met overheidsopdrachten. We raden je aan de relevante onderdelen grondig door te nemen voor een beter begrip.

Ik wens ook mijn marketingmanager Karine Vanderlooven te bedanken die mij continu aanspoorde om dit boekje te schrijven, Pablo Vos van Out Of Site, voor de immer mooie ontwerpen en last but not least, mijn gezin, dank voor jullie geduld en Prof. Dr. Mr. Ralph De Wit, mijn echtgenoot, die mij meermaals geduldig de principes van burgerlijk recht en verbintenissenrecht uitlegde.

We wensen je veel succes met het navigeren door de wereld van overheidsopdrachten!

Anja

2 Wat is de wet overheidsopdrachten en wanneer is ze van toepassing?

2.1 Wat is een overheidsopdracht?

Een overheidsopdracht wordt gedefinieerd als een overeenkomst 'onder bezwarende titel' tussen één of meerdere ondernemers en één of meerdere aanbestedende partijen. Deze overeenkomst gaat over het uitvoeren van werken, leveren van producten, of het verlenen van diensten.

'Onder bezwarende titel' duidt op een overeenkomst waar beide partijen een economisch voordeel uit halen, met verplichtingen om iets te leveren of een prestatie te verrichten. In tegenstelling tot 'overeenkomsten uit vrijgevigheid of om niet', waarbij één partij geen voordeel behaalt, vereist een overheidsopdracht wederzijdse voordelen. Bij voorbeeld een erfenis, de ene partij doet iets (schenken van de erfenis) en de andere partij ontvangt de erfenis en hoeft er niets voor terug te doen.

2.2 Waaruit bestaat de Wetgeving Overheidsopdrachten

De wetgeving overheidsopdrachten komt voort uit drie Europese Richtlijnen (2014/24/EG, 2014/25/EG en 2014/23/EU). Iedere lidstaat zet deze richtlijnen om in nationale wetgeving.

In België bestaat de wetgeving overheidsopdrachten uit de Wet zelf en de bijhorende Koninklijke Besluiten. De Wet beschrijft de algemene principes, terwijl de Koninklijke Besluiten de toepassing van deze principes in de praktijk uitleggen. Daarnaast is er ook aandacht voor omzendbrieven, zowel op federaal als gewestelijk niveau en Ministeriële Besluiten (MB's).

Iedere Wet of KB is onderverdeeld in titels en/of hoofdstukken.

Vooraan in de Wet Overheidsopdrachten (verder "Wet") en de Koninklijke Besluiten (verder "KB") staat in artikel 2 een heleboel definities van geijkte woorden. Hier vind je terug wat een "ondernemer" (10°) is, maar ook bijvoorbeeld wat een "schoon voertuig" (61°) is. Handig als je een woord tegenkomt dat niet tot je dagelijkse woordenschat behoort.

Overzicht van de toepasselijke wetten en KB's

Het is dus handig om te weten hoe een bepaalde wet is opgebouwd als je een bepaald artikel of onderwerp zoekt.

Een overzicht van de wetten en KB's vind je op onze website www.apexpro.be/documenten.

1.1 Wanneer is welke Wet of KB van toepassing

Een overheidsopdracht verloopt in verschillende stappen:

1. Marktverkenning:
 - a. Wordt niet altijd toegepast
 - b. Enkel de basisprincipes (gelijkheid, mededinging, ...) moeten toegepast worden
 - c. Valt buiten de wetgeving overheidsopdrachten

2. Plaatsing van de overheidsopdracht in de markt
 - a. Vanaf de start van de overheidsopdracht is de Wet en het KB Plaatsing van toepassing
3. Contractsluiting
 - a. Wet Rechtsbescherming is van toepassing
4. Uitvoering van de overheidsopdracht
 - a. Ook bij de uitvoering van de overheidsopdracht is de Wet en het KB Uitvoering van toepassing
 - b. Dit tot het einde van de overheidsopdracht

1.2 Waaruit bestaat de wetgeving defensie en veiligheidsgebied?

Er is dus een aparte Wet en een apart Koninklijk Besluit voor de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied door aanbestedende diensten. Deze Wet is van toepassing op de overheidsopdrachten die betrekking hebben op:

1. de levering van militair materieel, inclusief onderdelen, componenten en/of assemblagedelen;
2. de levering van gevoelig materieel, inclusief onderdelen, componenten en/of assemblagedelen;
3. werken, leveringen en diensten die rechtstreeks met het onder 1° en 2° genoemde materieel verband houden, voor alle fasen of voor een deel van de levenscyclus ervan;
4. werken en diensten voor specifiek militaire doeleinden of gevoelige werken en gevoelige diensten.

Als defensie of de politie (zowel federaal als lokaal) een dienst wenst aan te kopen, zoals schoonmaak, wat duidelijk niet onder militair of gevoelig materiaal valt, dan hanteren ze de wetgeving inzake overheidsopdrachten (klassieke sector).

1.3 Waaruit bestaat de wetgeving voor concessieopdrachten?

Een concessie betreft een overeenkomst 'onder bezwarende titel', afgesloten tussen een of meerdere aanbesteders en een of meerdere ondernemers voor het uitvoeren van werken of diensten. Bij een concessieovereenkomst voor werken bestaat de tegenprestatie vaak uit het exploitatierecht van het uitgevoerde werk, mogelijk aangevuld met een financiële vergoeding, afhankelijk van de contractuele afspraken.